

PASVALIO RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLIERIAUS TARNYBA

PASVALIO RAJONO SAVIVALDYBĖS 2007 METŲ BIUDŽETO VYKDYMO AUDITO ATASKAITA

2008- 06- 16 Nr. A - 11

Pasvalys

SANTRAUKA

Pasvalio rajono savivaldybės tarybos patvirtintas (su patikslinimais) 2007 metų Savivaldybės biudžetas:

- 65789,7 tūkst. Lt pajamų (įskaitant 2006 m. lėšų likučius);
- 65789,7 tūkst. Lt išlaidų, iš jų: paprastosioms išlaidoms – 55729,9 tūkst. Lt, iš jų darbo užmokesčiui – 35679,6 tūkst. Lt; turtui įsigyti – 10040,0 tūkst. Lt.

Faktiškai 2007 metais į Savivaldybės biudžetą gauta 65240,5 tūkst. Lt pajamų ir padaryta 64183,7 tūkst. Lt išlaidų. Savivaldybės biudžeto pajamų užduotis įvykdyta 99,2 proc., išlaidų – 97,6 proc.

Audito metu buvo nustatyti ir dokumentuoti įvairūs pastebėjimai, kurie pateikiami šioje ataskaitoje.

AUDITO UŽDUOTIS

Audituojamas subjektas - Pasvalio rajono savivaldybės biudžetas, kurį administruoja Pasvalio rajono savivaldybės administracija (juridinio asmens kodas 188753654). Adresas - Vytauto Didžiojo aikštė 1, Pasvalys.

Audito tikslas – įvertinti 2007 metų Pasvalio rajono savivaldybės biudžeto įvykdymą ir Savivaldybės tarybai teikiamą tvirtinti 2007 metų Savivaldybės biudžeto įvykdymo apyskaitą.

Audito metu mes nevertinome valstybės biudžeto tikslinių dotacijų ir kitų lėšų, skirtų iš valstybės biudžeto ir fondų panaudojimo, kadangi šias lėšas 2007 metais auditavo Valstybės kontrolė.

Atliekant 2007 metų Savivaldybės biudžeto vykdymo analizę, buvo vertinta:

- 2007 metų Savivaldybės biudžeto sudarymo, tvirtinimo, keitimo teisingumas;
- finansų vidaus kontrolės priemonės, susijusios su Savivaldybės biudžeto formavimu ir administravimu;
- Savivaldybės administracijos direktoriaus rezervo sudarymo ir panaudojimo 2007 metais teisingumas;
- nuomos mokesčio už valstybinę žemę surinkimo ir apskaitos teisingumas;
- Savivaldybės skoliniai įsipareigojimai;
- Finansų skyriaus parengta 2007 metų Savivaldybės biudžeto įvykdymo apyskaita atitinka teisės aktų reikalavimus, ar joje nėra reikšmingų iškraipymų lyginant su asignavimų valdytojų pateiktomis sąmatų įvykdymo ataskaitomis ir kitais Finansų skyriaus tvarkomais dokumentais, iš kurių ji buvo sudaryta.

Ši ataskaita yra sudėtinė dalis išvados, teikiamos Pasvalio rajono savivaldybės tarybai dėl 2007 metų biudžeto įvykdymo apyskaitos.

Ataskaitoje pateikti tik audituotose srityse nustatyti faktai, o nuomonė apie 2007 metų Savivaldybės biudžeto įvykdymo apyskaitą bus pateikta Pasvalio rajono savivaldybės tarybai atskiroje išvadoje.

Savivaldybės administracijos direktoriumi iki 2007 m. birželio 18 d. dirbo Edvardas Trinkūnas, nuo 2007 m. birželio 18 d. – Rimantas Užutas, Finansų skyriaus vedėja - Dalė Petrėnienė.

AUDITO ATLIKIMO TVARKA IR AUDITUOTOS SRITYS

Auditas buvo suplanuotas ir atliktas atsižvelgiant į Valstybinio audito reikalavimus.

Audito metu didžiausias dėmesys buvo skiriamas 2007 metų Savivaldybės biudžeto sudarymo teisingumui ir teisėtumui, pajamų ir išlaidų užduoties įvykdymo analizei, finansinės atskaitomybės teisingumui. Siekiant įvertinti vidaus kontrolės procedūrų efektyvumą, buvo vertinta vidaus kontrolės aplinka apklausų būdu, kontrolės testais.

Vertinant Savivaldybės biudžeto sudarymo, tvirtinimo, tikslinimo apskaitos procedūras ir kontrolės priemones, įvertinta:

- Savivaldybės institucijų patvirtintų taisyklių, tvarkų, reglamentų ir kitų dokumentų biudžeto sudarymo, keitimo, vykdymo, apskaitos klausimais, numatytų įstatymais ir poįstatyminiais teisės aktais, laikymasis;
- pareigų atskyrimas;
- Savivaldybės biudžeto projekto rengimas ir svarstymas;
- asignavimų perdavimo procedūros.

Šio audito metu buvo naudojamosi Kontrolieriaus tarnybos 2007 metais atliktų asignavimų valdytojų finansiniais ir veiklos auditais ir Valstybės kontrolės auditorių 2007 metais atlikto audito Pasvalio rajono savivaldybėje medžiaga.

SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO RENGIMAS, PATVIRTINIMAS, TIKSLINIMAS

Teisinis reglamentavimas

Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo (Žin., 1990, Nr. 24 – 596; 2004, Nr. 4-47) 26 straipsnio 1 ir 4 dalimis, 27 straipsnio 3, 4 dalimis bei Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Žin., 1994, Nr. 55-1049; 2000, Nr.91-2832; 2003, Nr. 17-704) 17 straipsnio 12 punktu, šio įstatymo 29 straipsnio 5 dalies 5 punktu ir 37 straipsniu įtvirtintas Savivaldybės biudžeto sudarymo, tvirtinimo ir jo vykdymo funkcijų atskyrimo principas. Savivaldybės biudžeto sudarymo ir vykdymo srityje atstovaujamajai institucijai – Savivaldybės tarybai - įstatymų numatytos šios funkcijos: patvirtinti (tikslinti) Savivaldybės biudžetą; tvirtinti Savivaldybės socialines, ekonomines ir kitas programas; nustatyti Savivaldybės biudžeto asignavimų administravimo tvarką; nustatyti Savivaldybės administracijos direktoriaus rezervo dydį ir jo panaudojimo taisykles ir kitas tvarkas.

Biudžeto sandaros įstatymo 11 straipsniu įtvirtintas informacijos apie biudžetą viešumo principas. Informacija apie biudžeto sudarymą, priėmimą, vykdymą, vertinimą, kontrolę turi būti aiški ir vieša, išskyrus informaciją, kuri įstatymų nustatyta tvarka yra valstybės paslaptis. Informaciją apie patvirtintus savivaldybių biudžetus, jų vykdymą savivaldybės administracijos direktorius privalo skelbti vietinėse informavimo priemonėse. Siekiant įgyvendinti šias nuostatas, turi būti užtikrintas atviras, aiškus biudžeto procesas. Siekiant užtikrinti skaidrų ir į visuomenę bei jos problemas nukreiptą biudžeto sudarymą, didinti pasitikėjimą Savivaldybės tarybos ir kitų institucijų veikla, turi būti sudarytos sąlygos viešam biudžeto valdymo procesui įgyvendinti. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas biudžeto planavimo ir tvirtinimo etapams. Visuomenės (rajo gyventojų, nevyriausybinų organizacijų ir kt.) įtraukimas į Savivaldybės finansinių išteklių valdymo procesą yra viena iš svarbiausių efektyvaus valdymo sąlygų. Su biudžeto procesu susijusi informacija turi būti pateikiama visuomenei patogiai ir visiems prieinama forma.

Vietos savivaldos įstatymo 37 straipsnio 4 dalyje nustatyta pareiga savivaldybėms sudaryti sąlygas gyventojams savivaldybės tarybos veiklos reglamento nustatyta tvarka svarstyti biudžeto projektą. Savivaldybės tarybos 2007 m. birželio 6 d. sprendimu Nr. T1-57 patvirtintame Pasvalio rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamente nenustatyta tvarka, kaip rajono gyventojai gali susipažinti su Savivaldybės biudžeto projektu, jį svarstyti, teikti pasiūlymus ir pastabas.

Biudžeto sandaros įstatymo 26 straipsnio 1 dalimi nustatyta, kad savivaldybės biudžeto projektą rengia savivaldybės vykdomoji institucija, remdamasi Biudžeto sandaros įstatymu, kitais įsta-

tymais, Seimo patvirtintais savivaldybių biudžetų finansiniais rodikliais, Vyriausybės patvirtinta biudžetų sudarymo ir vykdymo tvarka, valstybinės statistikos duomenimis, socialinėmis ir ekonominėmis programomis, taip pat Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų programomis ir jų sąmatų projektais.

Vietos savivaldos įstatymo 37 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad savivaldybės biudžeto sudarymo pagrindas yra Savivaldybės tarybos patvirtintos socialinės, ekonominės ir kitokios programos bei Savivaldybės funkcijoms įgyvendinti reikalingų lėšų skaičiavimai.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 15 d. nutarimu Nr. 751 patvirtintų „Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių“ 32 punktu savivaldybėms rekomenduojama sudarant savivaldybių biudžetus taikyti strateginio planavimo ir biudžeto sudarymo pagal programas principus, nustatytus Strateginio planavimo metodikoje, atitinkamai papildytus pagal savo poreikius.

Biudžeto sandaros įstatymo 26 straipsnio 2 dalimi nustatyta, kad savivaldybės vykdomoji institucija parengtą biudžeto projektą teikia savivaldybės tarybai savivaldybės tarybos reglamento nustatyta tvarka. Tokia tvarka Savivaldybės tarybos 2007 m. birželio 6 d. sprendimu Nr. T1-57 patvirtintame Pasvalio rajono savivaldybės tarybos veiklos reglamente nenustatyta.

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 15 d. nutarimu Nr. 751 patvirtintų Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų sudarymo ir vykdymo taisyklių (Žin. 2004, Nr. 96-3531; 2005, Nr.78-2840) 37 punktu Savivaldybės administracijos direktorius įpareigotas parengtą Savivaldybės biudžeto projektą teikti Savivaldybės tarybai. Savivaldybės taryba svarsto biudžeto projektą atsižvelgdama į savivaldybės vykdomosios institucijos pranešimus, Savivaldybės tarybos komitetų pasiūlymus ir išvadas.

Biudžeto sandaros įstatymo 26 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad savivaldybės biudžetą tvirtina Savivaldybės taryba. Sprendime turi būti nurodoma bendra pajamų suma ir jų paskirstymas pagal pajamų rūšis; bendra asignavimų suma ir jų paskirstymas biudžetinėms įstaigoms ar savivaldybių administracijos padaliniais programoms vykdyti.

Vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 5 dalies 5 punktas Savivaldybės vykdomajai institucijai - administracijos direktoriui - nustato pareigą administruoti Savivaldybės biudžeto asignavimus, organizuoti Savivaldybės biudžeto vykdymą ir atsakomybę už Savivaldybės ūkinę bei finansinę veiklą.

Biudžeto sandaros įstatymo 23 straipsniu nustatyta, kad Savivaldybės biudžeto asignavimai gali būti naudojami Vietos savivaldos įstatymui ir kitiems įstatymams įgyvendinti vykdant Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų patvirtintas programas.

Biudžeto sandaros įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad savivaldybių biudžetų asignavimų valdytojai yra savivaldybių biudžetinių įstaigų ar savivaldybių administracijos padalinių, nurodytų savivaldybės tarybos patvirtintame savivaldybės biudžete, vadovai.

Savivaldybės administracijos direktoriaus 2004 m. liepos 29 d. įsakymu Nr. DV -388 patvirtintų Pasvalio rajono savivaldybės administracijos Finansų skyriaus veiklos nuostatų 4 punktu nustatyta Finansų skyriaus paskirtis - formuoti Pasvalio rajono savivaldybės biudžetą, vykdyti pajamų ir išlaidų apskaitą, analizuoti savivaldybės biudžeto vykdymą, finansuoti asignavimų valdytojus, numatytais terminais iš asignavimų valdytojų priimti ir tikrinti finansinę atskaitomybę, sudaryti periodines ir metinę finansines ataskaitas ir nustatytais terminais pateikti Finansų ministerijai. Nuostatų 8 punktu nustatyti pagrindiniai skyriaus uždaviniai:

- užtikrinti teisės aktų, reglamentuojančių Savivaldybės biudžeto finansus, įgyvendinimą Pasvalio rajono savivaldybėje;
- valdyti Savivaldybės biudžete esančius pinigų išteklius ir Savivaldybės skolą;
- užtikrinti efektyvų Savivaldybės biudžeto lėšų naudojimą;
- pagal Finansų ministerijos metodinius nurodymus sudaryti finansinę atskaitomybę.

Savivaldybės taryba 2007 m. lapkričio 28 d. sprendimu Nr. T1 – 205 patvirtino Pasvalio rajono savivaldybės biudžeto sudarymo, vykdymo, biudžeto asignavimų administravimo ir atskaitomybės taisykles.

Savivaldybės administracijos direktoriaus rezervo sudarymo ir naudojimo taisyklės, patvirtintos Savivaldybės tarybos 2004 m. vasario 25 d. sprendimu Nr. T1 – 88, buvo pakeistos 2008 m. vasario 6 d. sprendimu Nr. T1-30.

Mokinio krepšelio lėšų paskirstymo ir sutaupytų lėšų naudojimo tvarka patvirtinta Savivaldybės tarybos 2004 m. vasario 25 d. sprendimu Nr. T1 – 55.

Bendrojo lavinimo mokyklų ūkio lėšų planavimo ir finansavimo tvarka patvirtinta Savivaldybės tarybos 2004 m. vasario 25 d. sprendimu Nr. T1 – 54.

Audito metu nustatyti faktai

Strateginis planavimas – sistema, užtikrinanti viso strateginio valdymo proceso, kurio metu nustatomos veiklos kryptys ir būdai, kaip efektyviausiai panaudoti turimus ir planuojamus gauti finansinius, materialinius ir darbo išteklius misijai vykdyti, numatytiems tikslams pasiekti, realizavimą, taip pat veiklos stebėseną ir atsiskaitymas už rezultatus. 2005 m. sausio 19 d. Savivaldybės taryba sprendimu Nr. T1 – 12 patvirtino Pasvalio rajono plėtros iki 2014 m. strateginį planą, kuriuo nustatytos viso rajono valdymo proceso veiklos kryptys ir būdai. Tai ilgalaikė rajono raidos strategija. Strateginio planavimo sistemos vidutinės (3 -5 metų) trukmės strateginio planavimo dokumentai rajone neparengti.

Strateginio planavimo metodikos (Žin. 2002, Nr. 57 – 2312; 2007, Nr. 23-879) 9 punktu nustatyta, kad kasmetinis biudžeto planavimo procesas prasideda prioritetų nustatymu. Prioritetai turėtų nurodyti, kuria kryptimi ir kaip reikia planuoti įstaigų veiklą. Savivaldybės taryboje prioritetai 2007 metams nenustatyti.

Savivaldybės tarybos 2007 m. sausio 30 d. sprendimu Nr. T1 – 1 patvirtintos devynios Pasvalio rajono savivaldybės 2007 metais numatomos vykdyti programos ir jų aprašymai, kurių pagrindu buvo formuojamas 2007 metų Savivaldybės biudžetas. Strateginio planavimo metodika reglamentuoja, jog programos rengiamos strateginiams tikslams įgyvendinti. Programa - strateginio veiklos plano dalis, kurioje turi būti nustatyti programos tikslai, uždaviniai, priemonės (projektai), vertinimo kriterijai ir numatomi asignavimai. Programos tikslai turi būti aiškūs ir nustatyti rezultata, kurį norima pasiekti per tam tikrą laikotarpį. Susipažinę su patvirtintomis programomis manome, kad programų tikslai ne visais atvejais formuluojami tinkamai; dalis programų tikslų nukreipti į teisės aktais institucijoms ir įstaigoms pavestas vykdyti funkcijas, o ne į rezultatus (02, 03, 06 programos); formuluojami pernelyg platūs ir neapibrėžti programos tikslai, dėl ko būtų sudėtinga vertinti bendrą programos rezultata, stebėti jos poveikį. Keturios patvirtintos programos vykdomos kelių asignavimų valdytojų, todėl yra rizika, kad gali iškilti šių programų koordinavimo, įgyvendinimo ir finansavimo problemų. Savivaldybės tarybos patvirtintose programose nenumatytos priemonės kiekvienam iškeltam uždaviniui įgyvendinti; nesuformuluoti programų ir jų uždavinių vykdymo vertinimo kriterijai; programoje nenurodyti numatomi asignavimai kiekvienos programos įgyvendinimui. Strateginio planavimo metodika programos priemonę apibrėžia kaip užsibrėžto uždavinio įgyvendinimo būdą ir veiksmus, kuriems naudojami žmogiškieji, finansiniai ir materialiniai ištekliai. Programos vertinimo kriterijai turi būti grindžiami programų tikslais ir uždaviniais, būti realūs, teisingi, aiškūs, nesudėtingi, leisti daryti palyginimus, vertinti sąnaudas, darbo krūvį, rezultatus ir naudą, būti palyginami laiko atžvilgiu.

Dėl paminėtų patvirtintų programų trūkumų mes negalime pritaikyti audito procedūrų ir įvertinti programų įgyvendinimo rezultatų bei pasisakyti dėl Savivaldybės biudžeto lėšų skyrimo ir panaudojimo ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo.

2007 metų Savivaldybės biudžeto projektą rengė Savivaldybės administracijos Finansų skyrius. Visas biudžeto projektas viešam rajono gyventojų svarstymui nebuvo paskelbtas spaudoje. Rajoniniame laikraštyje „Darbas“ buvo publikuotas informacinis straipsnis apie parengtą biudžeto projektą, o pats biudžeto projektas buvo skelbiamas tik Savivaldybės internetinėje svetainėje, tačiau tai neužtikrina galimybės kiekvienam rajono gyventojui susipažinti su biudžeto projektu dėl ribotos galimybės naudotis internetu.

Vadovaudamasi Vietos savivaldos įstatymo 17 straipsnio 12 punktu ir Biudžeto sandaros įstatymo 26 straipsnio 4 dalimi, Savivaldybės taryba 2007 m. sausio 30 d. sprendimu Nr. T1 - 2 pat-

virtino Pasvalio rajono savivaldybės 2007 metų biudžetą. Jame patvirtinta: 64312,6 tūkst. Lt pajamų, iš jų: 32743,5 tūkst. Lt specialioji tikslinė dotacija, 1566,1 tūkst. Lt specialiųjų programų lėšos; 81,3 tūkst. Lt specialiųjų programų lėšų likutis metų pradžiai; 800,2 tūkst. Lt biudžeto lėšų likutis metų pradžiai išlaidoms dengti; 65194,1 tūkst. Lt asignavimų, iš jų 80,0 tūkst. Lt – Administracijos direktoriaus rezervas. Vadovaujantis Biudžeto sandaros įstatymo 24 straipsnio 1 dalimi, numatyta 300,0 tūkst. Lt apyvartos lėšų, kurios naudojamos laikinam pajamų trūkumui padengti.

2007 metų Savivaldybės biudžetas patvirtintas laikantis Biudžeto sandaros įstatymo 21 straipsnio 3 dalies ir 26 straipsnio 5 dalies reikalavimų.

2007 metų Savivaldybės biudžetas Savivaldybės tarybos sprendimais buvo tikslintas 7 kartus: 2007 m. birželio 6 d. Nr. T1-58; 2007 m. liepos 11 d. Nr. T1-96; 2007 m. liepos 19 d. Nr. T1-115; 2007 m. rugsėjo 26 d. Nr. T1 – 168; 2007 m. spalio 24 d. Nr. T1 – 180; 2007 m. lapkričio 28 d. Nr. T1-204; 2007 m. gruodžio 20 d. Nr. T1 -230. Po paskutinio patikslinimo Savivaldybės biudžeto planas sudarė 65789,7 tūkst. Lt pajamų (įskaitant likučius 2007 metų pradžiai) ir 65769,9 tūkst. Lt asignavimų: paprastosioms išlaidoms – 55729,9 tūkst. Lt, iš jų darbo užmokesčiui – 35679,6 tūkst. Lt; turtui įsigyti – 10040,0 tūkst. Lt. Be to, numatyta 19,8 tūkst. Lt moksleivio krepšelio lėšų perduoti kitoms savivaldybėms dėl moksleivių migracijos.

Biudžeto sandaros įstatymas suteikia galimybę ne tik Savivaldybės tarybai, bet ir asignavimų valdytojams keisti programoms patvirtintų biudžeto asignavimų paskirtį pagal ekonominę klasifikaciją, neviršijant patvirtintų bendrųjų asignavimų išlaidoms, iš jų – darbo užmokesčiui, sumų. Tačiau perskirstytos lėšos dažniausiai netenka planuotos paskirties. Mūsų nuomone, dažnas ir daugiausia biudžetinių metų pabaigoje vykdomas biudžeto programoms skirtų lėšų perskirstymas rodo ne visais atvejais optimalų lėšų poreikio planavimą. Lėšų perskirstymas savaime nėra neigiamas procesas, tačiau turėtų būti aiškiai reglamentuoti asignavimų perskirstymo dydis bei tikslinės paskirties keitimo galimybės ir ribos, o taip pat netekusių paskirties asignavimų panaudojimo būdai.

Pastebėjimai:

1. Teigiamai vertindami programinio biudžeto sistemos pažangą, atkreipiame dėmesį į tai, kad Savivaldybės tarybos patvirtintos biudžetinės programos neatitinka strateginio planavimo metodikoje išdėstytų rekomendacijų – programose nenumatytos priemonės kiekvienam iškeltam uždaviniui įgyvendinti; nesuformuluoti programų ir jų uždavinių vykdymo vertinimo kriterijai; numatomi asignavimai kiekvienos programos įgyvendinimui. Programų tikslai daugiau orientuoti į teisės aktais Savivaldybei pavestų funkcijų įgyvendinimą, o ne į aiškiai apibrėžtus rezultatus. Programų uždaviniai neapibrėžia siekiamo rezultato, neužtikrina galimybės jį palyginti su objektyviais rodikliais. Nėra patvirtintų strateginių tikslų (prioritetų), kurie turėtų nurodyti, kuria kryptimi ir kaip reikia planuoti įstaigų veiklą. Dėl paminėtų trūkumų mes negalime pritaikyti audito procedūrų ir įvertinti progra-

mų įgyvendinimo rezultatų bei pasisakyti dėl Savivaldybės biudžeto lėšų joms skyrimo ir panaudojimo ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo.

2. Savivaldybės biudžeto projektas daugiau pagrįstas ne biudžeto programų tikslais, bet asignavimų valdytojų poreikiais.

3. Vykdomoji valdžia privalo užtikrinti, kad rajono gyventojams būtų teikiamas Savivaldybės biudžeto projektas viešam svarstymui, numatoma pakankamai laiko ir tinkamas būdas pasiūlymams, pastebėjimams teikti. Svarstant 2007 metų biudžeto projektą nebuvo pilnai užtikrintas Biudžeto sandaros įstatymo 11 straipsnyje ir Vietos savivaldos įstatymo 37 straipsnio 4 dalyje įtvirtintas biudžeto viešumo principas.

Rekomendacijos:

1. Siekiant tinkamai organizuoti ir įgyvendinti strateginį planavimą, Savivaldybės taryba turėtų tvirtinti strateginius tikslus (prioritetus) ir rodiklius (vertinimo kriterijus) atskiroms veiklos sritims stebėti, pasiektiems rodikliams vertinti. Turi būti aiškiai nustatyti ir stebimi ryšiai tarp ilgalaikio Pasvalio rajono plėtros strateginio plano, Savivaldybės tarybos tvirtinamų prioritetų bei įstaigų strateginių veiklos planų.

2. Siekiant didinti biudžeto proceso viešumą ir skaidrumą, atsižvelgiant į Biudžeto sandaros įstatymo 26 straipsnio 2 dalies ir Vietos savivaldos įstatymo 37 straipsnio 4 dalies reikalavimus, papildyti Savivaldybės tarybos veiklos reglamentą.

3. Siekiant užtikrinti skaidrų ir į visuomenę bei jos problemas nukreiptą biudžeto sudarymą, kuo efektyvesnį Savivaldybės biudžeto finansinių išteklių valdymą ir naudojimą, turėtų būti sudarytos sąlygos viešam biudžeto valdymo procesui įgyvendinti ir skiriamas didesnis dėmesys biudžeto projekto rengimo procesui ir informacijai, teikiamai šio proceso metu. Rengiant, svarstant ir tvirtinant Savivaldybės biudžetą privalu laikytis ir Biudžeto sandaros įstatymo 11 straipsnio, Vietos savivaldos įstatymo 37 straipsnio 4 dalies, Savivaldybės tarybos reglamento ir kitų teisės aktų reikalavimų. Su biudžeto procesu susijusi informacija turi būti teikiama visuomenei patogiai ir visiems prieinama forma.

4. Savivaldybės institucijos ir įstaigos turėtų nustatyti aiškesnius veiklos prioritetus ir laukiamus veiklos rezultatus. Tobulintina biudžeto programų vertinimo sistema. Tvirtinant Savivaldybės biudžeto programų aprašymus būtina numatyti priemones uždaviniams įgyvendinti, programų ir jų uždavinių vykdymo vertinimo kriterijus. Svarstyti galimybę programoms, kurias įgyvendina keli asignavimų valdytojai, numatyti programos koordinatorius.

BIUDŽETO PAJAMŲ UŽDUOTIES VYKDYMAS

Po paskutinio Savivaldybės biudžeto patikslinimo Savivaldybės tarybos 2007 m. gruodžio 20 d. sprendimu Nr. T1 - 230, 2007 metų biudžeto planinė pajamų užduotis sudarė 65789,7 tūkst. Lt (įskaitant likučius 2007 metų pradžiai). Faktiškai į 2007 metų Savivaldybės biudžetą gauta 65240,5 tūkst. Lt pajamų, iš jų: 33043,7 tūkst. Lt (50,6 proc.) valstybės biudžeto dotacijos; 26420,8 tūkst. Lt (40,5 proc.) pajamų ir pelno mokesčiai; 2007,2 tūkst. Lt (3,1 proc.) turto mokesčiai; 243,6 tūkst. Lt (0,4 proc.) rinkliavos ir mokestis už aplinkos teršimą; 485,9 tūkst. Lt (0,7 proc.) nuomos mokestis už valstybinę žemę; 467,3 tūkst. Lt (0,7 proc.) pajamos iš baudų, konfiskacijos ir kitos; 1673,9 tūkst. Lt (2,6 proc.) savivaldybės biudžetinių įstaigų pajamos už teikiamas paslaugas; 12,9 tūkst. Lt pajamos iš ilgalaikio materialiojo turto realizavimo; 3,7 tūkst. Lt gauta iš kitų savivaldybių moksleivio krepšelio lėšų; 881,5 tūkst. Lt (1,3 proc.) sudaro lėšų likučiai iš 2006 metų biudžeto.

Savivaldybės biudžeto pajamų užduotis įvykdyta 99,2 procento. Negauta 549,2 tūkst. Lt pajamų.

Neįvykdyta:

Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių išlaidų struktūros skirtumams išlyginti – 736,0 tūkst. Lt;

Gyventojų pajamų mokestis savivaldybių pajamoms iš gyventojų pajamų mokesčio išlyginti – 1993,0 tūkst. Lt;

Turto mokesčiai – 176,8 tūkst. Lt;

Valstybės biudžeto dotacijos – 115,3 tūkst. Lt.

Kiti pajamų plano straipsniai viršyti.

Panevėžio apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos Pasvalio skyrius pateikė Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus 2008 m. sausio 1 d. apyskaitą, kurioje nurodytos pervestų mokesčių sumos atitinka faktiškai gautas į biudžeto sąskaitą. Kitos mokesčių inspekcijos, išskyrus Vilniaus apskrities valstybinę mokesčių inspekciją, Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus apyskaitos 2008 m. sausio 1 d. Savivaldybės administracijos Finansų skyriui nepateikė, nes teisės aktai jiems tokios pareigos nenumato, dėl to negalime atlikti išsamių audito analitinių procedūrų, kad įsitikintume šių pervestų sumų teisingumu. Vilniaus apskrities valstybinė mokesčių inspekcija pasibaigus metams pateikė pervestų mokesčių suderinimo aktą.

**Iš šalies valstybinių mokesčių inspekcijų gauti mokesčiai
į Pasvalio rajono savivaldybės biudžetą 2007 metais**

Mokesčių inspekcijos pavadinimas	Mokesčių rūšis			Pastabos
	Gyventojų pajamų mokestis (tūkst. Lt)	Nekilnojamojo turto mokestis (tūkst. Lt)	Žemės mokestis (tūkst. Lt)	
Panevėžio AVMI Pasvalio skyrius	6868,4	240,0	905,9	Pateikta Mokesčių ir kitų įmokų į biudžetus 2008 m. sausio 1 d. apyskaita
Panevėžio AVMI kiti skyriai	1309,4	111,4	177,5	
Vilniaus VMI	2324,9	276,2	78,7	Pateiktas suderinimo aktas 2008-01-01
Alytaus VMI	5,7	-	4,5	
Utenos VMI	16,5	-	4,8	
Klaipėdos VMI	35,4	0,1	13,4	
Kauno VMI	320,5	1,4	69,7	
Telšių VMI	66,9	42,6	2,2	
Tauragės VMI	32,7	-	1,3	
Šiaulių VMI	632,4	-	62,1	
Marijampolės VMI	4,0	-	1,7	
Iš viso	11616,8	671,7	1321,7	

Panevėžio apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos Pasvalio skyriaus duomenimis, mokestinės nepriemokos 2008 m. sausio 1 d. sudarė:

- žemės mokesčio – 83,3 tūkst. Lt;
- gyventojų pajamų mokesčio – 42,4 tūkst. Lt;
- nekilnojamojo turto mokesčio – 2,2 tūkst. Lt;
- kitų įmokų – 39,6 tūkst. Lt.

Duomenų apie mokestines nepriemokas kitų apskričių valstybinėse mokesčių inspekcijose mes neturime.

Nuomos mokestį už valstybinę žemę nuo 2003 m. sausio 1 d. administruoja savivaldybės. Savivaldybės administracijos Žemės ūkio skyrius vykdo mokesčio už valstybinę žemę mokėtojų registraciją, tikslina jų duomenis, skaičiuoja valstybinės žemės nuomos mokestį fiziniams ir juridiniams asmenims, vykdo šio mokesčio sumokėjimo kontrolę. Savivaldybės administracijos Finansų skyriui pavesta tvarkyti nuomos mokesčio už valstybinę žemę banko išrašo duomenis, formuoti įskaitymus, grąžinimus (Finansų skyriaus veiklos nuostatų 9.18 punktas).

Savivaldybės tarybos 2007 m. birželio 6 d. sprendimu Nr. T1 – 59 nustatyti žemės mokesčio ir nuomos mokesčio už valstybinę žemę ir valstybinio vidaus vandenų fondo vandens telkinius tarifai, lengvatos ir mokėjimo terminai 2007 metams.

Audito metu Žemės ūkio skyrius mums pateikė duomenis, kad už 2007 metus nuomos mokesčio už valstybinę žemę priskaičiuota 319,1 tūkst. Lt: fiziniams asmenims – 146,6 tūkst. Lt; juridiniams asmenims – 172,4 tūkst. Lt. Iki 2007 m. gruodžio 31 d. sumokėta 461,9 tūkst. Lt, (įskaitant 2003 - 2006 metų mokesčio nepriemoką). Žemės ūkio skyriaus pateiktais duomenimis, nuomos mokesčio bendroji nepriemoka sudarė: 2004 m. sausio 1 d. - 101,6 tūkst. Lt, 2005 m. sausio 1 d. - 141,2 tūkst. Lt, 2006 m. sausio 1 d. - 140,0 tūkst. Lt, 2007 m. sausio 1 d. - 118,7 tūkst. Lt; 2008 m. sausio 1 d. - 114,5 tūkst. Lt. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Žemės ūkio skyriaus pateiktoje bendrosios nepriemokos 2008 m. sausio 1 d. ataskaitoje nurodyta 25,9 tūkst. Lt permoka. Tiek nepriemokų, tiek permokų duomenys nėra tikslūs, kadangi mokesčio mokėtojai jiems priklausančius sumokėti žemės nuomos mokesčius ir delspinigius dažnai sumoka į vieną sąskaitą banke, t.y. nenurodo atskirai nuomos mokesčio ir delspinigių, dėl to susidaro netikslumai tarp šių mokesčių.

2007 metų rugsėjo mėnesį asmenims, turintiems nuomos mokesčio už valstybinę žemę įsiskolinimus, Žemės ūkio skyrius išsiuntė priminimus. Išsiųsta 819 priminimų 95,5 tūkst. Lt sumai. Iš jų 68 priminimai 10,3 tūkst. Lt sumai adresatams nebuvo įteikti dėl objektyvių priežasčių: nurodytu adresu jie nebegyvena, yra mirę ir kt. Tolimesnė šių skolininkų nuomos už valstybinę žemę mokesčio sumokėjimo kontrolė ir išieškojimo veiksmai 2007 metais nebuvo vykdomi.

Nuomos mokesčio už valstybinę žemę administravimo tvarka valstybinių lygmeniu norminiais teisės aktais nėra reglamentuota. Savivaldybės tarybos 2007 m. birželio 6 d. sprendimu Nr. T1 – 59, nustatant žemės mokesčio ir nuomos mokesčio už valstybinę žemę ir valstybinio vidaus vandenų fondo vandens telkinius tarifus, lengvatas ir mokėjimo terminus 2007 metams, Žemės ūkio skyrius įpareigotas apskaičiuoti nepriemoką 2008 m. gegužės 1 d. ir iki 2008 m. gegužės 31 d. išsiųsti priminimus. Žemės nuomos mokesčio administravimo tvarka Savivaldybėje nedetalizuota, todėl 2007 metais visiškai nebuvo taikomos nepriemokų išieškojimą užtikrinančios priemonės. Dalis fizinių ir juridinių asmenų (tikslaus tokių asmenų skaičiaus Savivaldybės administracija nepateikė) žemės nuomos mokesčio nemoka nuo 2003 metų ir yra susidariusios didelės jų skolos.

Dėl įstatymais ir Savivaldybės tarybos sprendimais taikytų mokesčių lengvatų (sumažinimo ir/ar atleidimo nuo jų) 2007 metais į Savivaldybės biudžetą negauta 814,2 tūkst. Lt pajamų (Žemės ūkio skyriaus ir Panevėžio apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos Pasvalio skyriaus duomenys). Dėl įstatymu numatytų lengvatų negauta 148 tūkst. Lt, dėl Savivaldybės tarybos sprendimais sumažintų mokesčių (t.sk. ir atleidimo nuo jų) į Savivaldybės biudžetą negauta 666,2 tūkst. Lt, iš jų:

- gyventojų pajamų mokesčio – 37,0 tūkst. Lt;
- žemės mokesčio – 1,0 tūkst. Lt;

- nekilnojamojo turto mokesčio -2,0 tūkst. Lt;
- žemės nuomos mokesčio – 626,2 tūkst. Lt.

Pastebėjimas.

Savivaldybėje 2007 metams nebuvo nenustatyta valstybinės žemės nuomos mokesčio administravimo tvarka, todėl negalime nustatyti, ar laiku ir teisinga suma buvo išsiųsti priminimai prievolių nevykdantiems valstybinės žemės nuomotojams, kada ir kokių veiksmų turėjo būti imamasi, jei mokestis nesumokamas geruoju.

Rekomenduojame:

1. patikslinti šiuo metu galiojančią Savivaldybės valstybinės žemės nuomos mokesčio administravimo tvarką.
2. Užtikrinti, kad nuomos mokesčio už valstybinę žemę prievolių neįvykdę asmenys laiku ir tinkamai būtų perspėti ir būtų imtasi realių teisinių priemonių nepriemokoms išieškoti.

SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO IŠLAIDOS

Biudžeto programos

Biudžeto sandaros įstatymo (Žin., 1990, Nr. 24-596) 37 straipsnio 3 dalimi nustatyta, kad savivaldybių biudžetų vykdymo, savivaldybių biudžetų asignavimų valdytojų programų sąmatų, savivaldybių biudžetų lėšų apskaitos ir finansinės atskaitomybės auditą atlieka savivaldybių kontrolierių tarnybos. To paties straipsnio 4 dalimi nustatyta pareiga Vidaus audito tarnybai atlikti biudžeto asignavimų valdytojų ir jiems pavaldžių biudžetinių įstaigų ir kitų subjektų programų vertinimą.

Vertinimas apibrėžiamas kaip sisteminis, tikslinis projekto ar programos sudarymo, vykdymo bei rezultatų pasiekimo įvertinimas ir yra svarbus biudžeto proceso elementas, kurio rezultatai naudojami institucijų sprendimų priėmimo procesui tobulinti, veiklos skaidrumui, atskaitingumui, išlaidų efektyvumui didinti. Tai vienas iš svarbiausių valdymo gerinimo elementų.

Vadovaudamiesi Vietos savivaldos įstatymo 28 straipsnio 4 dalimi, mes paprašėme Centralizuotos vidaus audito tarnybos pateikti 2007 metais atliktų auditų medžiagą. Centralizuota vidaus audito tarnyba, kurios vienas iš uždavinių – vertinti programų vykdymą ekonomiškumo, rezultatyvumo ir efektyvumo požiūriais, mums pateikė penkias audito ataskaitas, tarp kurių nebuvo nė vienos biudžetinių programų vertinimo audito ataskaitos. Sprendžiant iš pateiktų ataskaitų, Centralizuota vidaus audito tarnyba 2007 metais biudžeto asignavimų valdytojų biudžetinių programų vykdymo nevertino.

Savivaldybės biudžetinės įstaigos, Savivaldybės administracijos struktūriniai ir struktūriniai teritoriniai padaliniai teikė Savivaldybės administracijai veiklos ataskaitas už 2007 metus. Mūsų nuomone, veiklos ataskaitose teikiama daugiau aprašomojo pobūdžio informacija ir ne visada aiškus ryšys tarp įstaigos strateginių tikslų, jiems įgyvendinti vykdomų programų ir panaudotų biudžeto asignavimų. Įstaigų veiklos ataskaitos daugiau orientuotos ne į programų pasiektų rezultatų pristatymą, o į veiklos proceso aprašymą. Mes nesusipažinome su Centralizuoto vidaus audito skyriaus 2007 metų veiklos ataskaita, kadangi audito metu Administracija mums jos nepateikė.

Administracijos direktoriaus rezervas

Biudžeto sandaros įstatymo 25 straipsnis numato Savivaldybės tarybai teisę, tvirtinant Savivaldybės biudžetą, kasmet patvirtinti ir Administracijos direktoriaus rezervą, kuris negali būti didesnis kaip 1 procentas patvirtintų Savivaldybės biudžeto asignavimų sumos. Rezervo lėšos naudojamos tik toms reikmėms, kurių negalima numatyti sudarant ir tvirtinant Savivaldybės biudžetą. Šios lėšos naudojamos ekstremalių situacijų padariniams likviduoti ir kitoms reikmėms pagal Savivaldybės tarybos nustatytas taisykles.

Tvirtindama 2007 metų biudžetą, Savivaldybės taryba nustatė 80,0 tūkst. Lt dydžio Administracijos direktoriaus rezervą.

Administracijos direktoriaus rezervo administravimą 2007 metais reglamentavo Savivaldybės tarybos 2004 m. vasario 25 d. sprendimu Nr. T1-88 patvirtintos „Savivaldybės administracijos direktoriaus rezervo sudarymo ir naudojimo taisyklės“ (toliau – Taisyklės), kurios buvo pakeistos Savivaldybės tarybos 2008 m. vasario 6 d. sprendimu Nr. T1 – 30.

Taisyklių 7-9 punktais nustatyta, kad administracijos direktoriaus rezervo apskaitą vykdo Finansų skyrius.

Taisyklių 4 punktu nustatyta, kad rezervo lėšos naudojamos raštu pateiktiems prašymams tenkinti. Prašymus dėl rezervo lėšų skyrimo gali teikti: Savivaldybės tarybos nariai; asignavimų valdytojai; visuomeninės organizacijos, registruotos ir veikiančios savivaldybės teritorijoje; Savivaldybės įmonės; valstybinės įstaigos ir organizacijos.

Pagal fizinio asmens E. Malinausko prašymą dėl atleidimo nuo išiskolinimo už ryšio paslaugas buvo skirta 746,68 Lt iš administracijos direktoriaus rezervo išiskolinimui padengti. Toks sprendimas neatitinka Taisyklių 4 punkto nuostatoms.

Pasvalio rajono savivaldybės administracijai Antrinių žaliavų surinkimo ir tvarkymo programai finansuoti skirta 7,0 tūkst. Lt be jokio rašytinio prašymo.

Taisyklių 6 punktu nustatyta, kad be ekstremalių situacijų padariniams likviduoti, rezervo lėšos, pagal konkrečią *lėšų poreikio sąmatą*, gali būti skiriamos: Savivaldybės organizuojamiems renginiams, nenumatytiems biudžete finansuoti; nenumatytiems visuomenės poreikiams tenkinti. 2007

metais ekstremalių situacijų padariniams likviduoti buvo skirta tik 4,0 tūkst. Lt (Daugiabučio namo savininkų bendrijai „Vyšnia – 35“ gaisro padariniams likviduoti), kitos Administracijos direktoriaus rezervo lėšos skirtos įvairiems visuomenės poreikiams tenkinti. P. Vileišio gimnazijai projektui „Etnokultūros tradicijų puoselėjimas Vokietijos ir Lietuvos švietimo įstaigose“ ir Pasvalio Šv. Jono Krikštytojo parapijai Šv. Teresėlės relikvijų lankymosi šventės išlaidoms padengti skirta po 4,0 tūkst. Lt pareiškėjams nepateikus konkrečių lėšų poreikio samatų.

Taisyklių 3 punktu nustatyta, kad rezervo lėšos naudojamos tik toms reikmėms, kurių negalima numatyti sudarant ir tvirtinant Savivaldybės biudžetą. 2007 metais iš administracijos direktoriaus rezervo lėšos buvo skiriamos tokiems visuomenės poreikiams, kuriems buvo galimybė lėšas numatyti tvirtinant 2007 metų savivaldybės biudžetą, išskyrus 4,0 tūkst. Lt daugiabučio namo savininkų bendrijai „Vyšnia – 35“ gaisro padariniams likviduoti.

Taisyklių 3 punktu nustatyta, kad administracijos direktoriaus rezervo lėšas skirsto savivaldybės administracijos direktorius. Pati administracijos direktoriaus rezervo prigimtis - ekstremalių situacijų padariniams savivaldybėje likviduoti, kitiems visuomenės poreikiams tenkinti leidžia daryti išvadą, kad tai nėra savivaldybės administracijos direktoriaus, kaip įstaigos vadovo, bet kaip savivaldybės vykdomosios institucijos lėšų šaltinis nenumatytiems ekstremaliems poreikiams tenkinti. Vietos savivaldos įstatymo 3 str. 3 d. nustatyta, kad vykdomoji institucija Savivaldybėje yra tik savivaldybės administracijos direktorius. Todėl sprendimus dėl administracijos direktoriaus rezervo lėšų naudojimo turėtų priimti tik savivaldybės administracijos direktorius. 2007 m. gegužės 11 d. įsakymą Nr. DV-228 dėl 7,0 tūkst. Lt lėšų skyrimo iš administracijos direktoriaus rezervo Pasvalio rajono savivaldybės administracijai Antrinių žaliavų surinkimo ir tvarkymo programai finansuoti pasirašė administracijos direktoriaus pavaduotojas, kuris pagal įstatymą nėra vykdomoji institucija.

Iš viso per 2007 metus buvo paskirstyta 76,5 tūkst. Lt Administracijos direktoriaus rezervo lėšų. Metų pabaigoje liko nepanaudota 3,5 tūkst. Lt. Be to, iš Pasvalio rajono vietos veiklos grupės projekto „Pasvalio rajono savivaldybės kaimo vietovių studija ir integruotos bandomosios strategijos parengimas“ pirmojo mokėjimo prašymo išlaidoms padengti skirtų 26,0 tūkst. Lt į Savivaldybės biudžetą, gavus finansavimą, buvo sugrąžinta 24,0 tūkst. Lt.

Savivaldybės biudžeto asignavimai

Savivaldybės tarybos 2007 m. sausio 30 d. sprendimu Nr. T1 – 2 62182,1 tūkst. Lt asignavimų paskirstyta asignavimų valdytojams, numatyta 3012 tūkst. Lt dydžio bendrosios dotacijos kompensacija Valstybės biudžetui ir patvirtintas 80,0 tūkst. Lt Administracijos direktoriaus rezervas. 2007 metų Savivaldybės biudžetas Savivaldybės tarybos sprendimais buvo tikslintas 7 kartus. Po paskutinio patikslinimo asignavimų (įskaitant Administracijos direktoriaus rezervą) suma sudarė

65769,9 tūkst. Lt išlaidų, iš jų: paprastosioms išlaidoms – 55729,9 tūkst. Lt, iš jų darbo užmokesčiui – 35679,6 tūkst. Lt; turtui įsigyti – 10040,0 tūkst. Lt.

2007 metais padaryta 64161,0 tūkst. Lt kasinių išlaidų. Asignavimų valdytojams specialiosioms programoms perduodami asignavimai buvo sumažinti asignavimų valdytojų negautomis veiklos pajamomis.

Savivaldybės biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2008 m. sausio 1 d. ataskaitos (F- 2-sav.) duomenimis, pagal ekonominę klasifikaciją didžiausią 2007 metų Savivaldybės biudžeto išlaidų dalį sudaro: išlaidos darbo užmokesčiui – net 55,1 proc., išlaidos sandoriams su materialiuoju ir nematerialiuoju turtu bei finansinių įsipareigojimų vykdymui – 15,1 proc.

Pagal funkcinę klasifikaciją 2007 metais didžiausią Savivaldybės biudžeto išlaidų dalį sudarė išlaidos švietimui – 30719,6 tūkst. Lt (47,9 proc.), valdymo išlaidos – 8752,1 tūkst. Lt (13,6 proc.), socialinei apsaugai – 6215,1 tūkst. Lt (9,7 proc.), poilsiui, kultūrai ir religijai – 6026,8 tūkst. Lt (9,4 proc.), būsto ir komunalinio ūkio išlaidos – 4007,1 tūkst. Lt (6,2 proc.), sveikatos apsaugai – 3625,0 tūkst. Lt (5,7 proc.), ekonomikos išlaidos – 3520,7 tūkst. Lt (5,5 proc.), kitoms funkcijoms – 1294,6 tūkst. Lt (2,0 proc.).

Biudžeto sandaros įstatymo 5 straipsnio 1 dalies 3 punktu nustatyta, kad biudžeto asignavimų valdytojai turi nustatyti ir tvirtinti vadovaujamos institucijos programų išlaidų sąmatas, neviršijant šioms programoms patvirtintų bendrųjų asignavimų, tarp jų - išlaidoms, iš jų - darbo užmokesčiui ir turtui įsigyti, sumų. Biudžeto sandaros įstatymo 7 straipsnio 1 punkte nustatyta, kad asignavimų valdytojai atsakingi už programų vykdymą, išlaidų sąmatų sudarymą ir vykdymą neviršijant patvirtintų asignavimų sumų, už paskirtų asignavimų efektyvų, atitinkantį programoje nustatytus tikslus ir rezultatyvų naudojimą.

Atlikus asignavimų valdytojų pateiktų biudžeto sąmatų įvykdymo apyskaitų (F-2) auditą nustatyta, kad faktinės išlaidos viršijo patvirtintas sąmatas, tame tarpe ir darbo užmokesčiui skirtus asignavimus:

Pasvalio P. Vileišio gimnazijoje:

- sąmata 9.2.2.3 (moksleivio krepšelis) bendra sąmata – 19,6 tūkst. Lt; iš jų darbo užmokestis – 3,3 tūkst. Lt, įmokos SODRAI – 16,3 tūkst. Lt,
- sąmata 9.2.2.3 (biudžetas) bendra sąmata – 66,9 tūkst. Lt; iš jų darbo užmokestis – 25,1 tūkst. Lt, įmokos SODRAI – 11,6 tūkst. Lt;

Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės – Bitės vidurinėje mokykloje - biudžeto sąmata (9.2.2.3) – 40,5 tūkst. Lt, iš jų darbo užmokesčiui 5,5 tūkst. Lt, įmokos SODRAI – 10,1 tūkst. Lt;

Pumpėnų vidurinėje mokykloje - biudžeto sąmata (9.2.2.2) – 8,1 tūkst. Lt, iš jų darbo užmokesčiui 10,2 tūkst. Lt, įmokų SODRAI – 0,2 tūkst. Lt;

Pušaloto pagrindinėje mokykloje - biudžeto sąmata (9.2.1.1) – 12,4 tūkst. Lt, o darbo užmokesčiui 0,7 tūkst. Lt, įmokų SODRAI –2,3 tūkst. Lt;

Daujėnų pagrindinėje mokykloje - biudžeto sąmata (9.2.1.1) - 19,7 tūkst. Lt, iš jų darbo užmokesčiui – 3,9 tūkst. Lt, įmokų SODRAI – 1,2 tūkst. Lt;

Kriklinių pagrindinei mokyklai - biudžeto sąmata (9.2.1.1.) - 0,9 tūkst. Lt, iš jų darbo užmokesčiui - 0,6 tūkst. Lt;

Ustukių pagrindinėje mokykloje - biudžeto sąmata (9.2.1.1.) - 10,0 tūkst. Lt, iš jų darbo užmokesčiui -5,7 tūkst. Lt;

Valakėlių pagrindinėje mokykloje - biudžeto sąmata (9.2.1.1.)- 4,0 tūkst. Lt, iš jų darbo užmokesčiui – 2,4 tūkst. Lt, įmokų SODRAI – 0,7 tūkst. Lt;

Darželyje – mokykloje „Linelis“ -bendra biudžeto sąmata (9.1.2.1) nevirsyta, o darbo užmokesčio straipsnis viršytas – 0,5 tūkst. Lt;

Pasvalio pedagoginėje – psichologinėje tarnyboje - biudžeto sąmata (9.6.1.1.) – 8,5 tūkst. Lt, t. sk. darbo užmokesčiui 6,5 tūkst. Lt, įmokos SODRAI – 8,5 tūkst. Lt;

Joniškėlio apylinkių seniūnijoje - įstaigos valdymo sąmata (1.3.2.2.) – 0,7 tūkst. Lt, o darbo užmokesčio – 9,6 tūkst. Lt ir įmokos SODRAI – 3,3 tūkst. Lt.

Biudžeto išlaidų sąmatų prekių ir paslaugų straipsniai viršyti: Joniškėlio miesto, Pasvalio miesto, Pasvalio apylinkių, Joniškėlio apylinkių, Pumpėnų, Saločių, Vaškų seniūnijose, Pasvalio M. Katiliškio viešojoje bibliotekoje, Pasvalio priešgaisrinėje tarnyboje, Pasvalio sporto mokykloje, darželyje – mokykloje „Žilvitis“, lopšelyje – darželyje „Eglutė“, darželyje-mokykloje „Liepaitė“, Narėikių mokykloje darželyje „Narteikiai“, P. Vileišio gimnazijoje, Lėvens pagrindinėje mokykloje, Svalios pagrindinėje mokykloje, Joniškėlio G. Petkevičaitės – Bitės vidurinėje mokykloje, Vaškų vidurinėje mokykloje, Saločių A. Poškos vidurinėje mokykloje, Pumpėnų vidurinėje mokykloje, Daujėnų, Pajiešmenių, Ustukių, Pušaloto, Valakėlių pagrindinėse mokykloje. Pagrindinė sąmatų prekių ir paslaugų straipsnių viršijimo priežastis – skiriami nepakankami savivaldybės biudžeto asignavimai šildymui, elektros energijai, komunaliniams patarnavimams ir kt. paslaugoms apmokėti.

Metams pasibaigus, nepanaudotus 2007 metais biudžeto asignavimus į biudžetą grąžino tik Pasvalio krašto muziejus – 1,3 tūkst. Lt.

Pasibaigus 2007 metams į Lietuvos Respublikos Valstybės biudžetą grąžinta 67,1 tūkst. Lt nepanaudotų valstybės biudžeto lėšų: 64,2 tūkst. Lt – specialiosios tikslinės dotacijos (vaiko teisių apsaugai – 20,8 tūkst. Lt, žemės ūkio funkcijoms vykdyti – 11,4 tūkst. Lt, socialinėms išmokoms ir kompensacijoms – 2,8 tūkst. Lt, moksleivių nemokamo maitinimo maisto produktams įsigyti – 28,4 tūkst. Lt, mokinio reikmenims įsigyti – 0,8 tūkst. Lt); 2,9 tūkst. Lt – mokinio krepšeliui finansuoti. Iš Valstybės biudžeto skirtos lėšos turėjo tikslinę paskirtį. Nepanaudotus pagal tikslinę paskirtį asig-

vimus, Finansų skyrius grąžino į Valstybės biudžetą, kaip reikalaujama Biudžeto sandaros įstatymo 32 straipsnio 3 dalyje.

Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 15 straipsnio 1 dalimi pavesta biudžetinių įstaigų vadovams ir savivaldybėms išanalizuoti įsiskolinimų priežastis, imtis priemonių įsiskolinimams sumažinti ir sudarant bei tvirtinant 2007 metų išlaidų sąmatas numatyti reikiamus asignavimus 2007 m. sausio 1 d. esantiems įsiskolinimams už suteiktas paslaugas, atliktus darbus ir įsigytas prekes padengti. Mes negalime pasisakyti dėl šios įstatymo nuostatos įvykdymo, kadangi asignavimų valdytojų pateiktose 2007 metų biudžeto išlaidų sąmatose asignavimai 2007 m. sausio 1 d. esantiems įsiskolinimams už suteiktas paslaugas, atliktus darbus ir įsigytas prekes padengti atskirai nenumatyti. Savivaldybės tarybos 2007 m. lapkričio 28 d. sprendimu Nr. T1 – 205 patvirtintų Pasvalio rajono savivaldybės biudžeto sudarymo, vykdymo, biudžeto asignavimų administravimo ir atskaitomybės taisyklių 27 punktu asignavimų valdytojais įpareigoti užtikrinti, kad praėjusių metų įsiskolinimai būtų padengti planuojamais metais, tačiau asignavimų planavimo skoloms dengti tvarka nedetalizuota.

Pastebėjimai

1. 2007 metais Savivaldybės biudžeto ir asignavimų valdytojų programų vykdymo vertinimas neatliktas.

2. Teigiamai vertindami asignavimų valdytojų veiklos atskaitingumą, atkreipiame dėmesį į tai, kad mūsų nuomone, asignavimų valdytojų teikiamose veiklos ataskaitose biudžeto programų vykdymo rezultatai turėtų būti aiškiai susieti su panaudotais asignavimais.

3. 2007 metais skiriant lėšas iš Savivaldybės administracijos direktoriaus rezervo buvo nesivadovaujama Savivaldybės administracijos direktoriaus rezervo sudarymo ir naudojimo taisyklių 4 ir 6 punktais: pagal fizinio asmens E. Malinausko prašymą dėl atleidimo nuo įsiskolinimo už ryšio paslaugas buvo skirta Savivaldybės administracijai 746,68 Lt iš administracijos direktoriaus rezervo įsiskolinimui padengti; P. Vileišio gimnazijai projektui „Etnokultūros tradicijų puoselėjimas Vokietijos ir Lietuvos švietimo įstaigose“ ir Pasvalio Šv. Jono Krikštytojo parapijai Šv. Teresėlės relikvijų lankymosi šventės išlaidoms padengti skirta po 4,0 tūkst. Lt pareiškėjams nepateikus konkrečių lėšų poreikio sąmatų.

4. 2007 metais ekstremalių situacijų padariniams likviduoti buvo skirta tik 4,0 tūkst. Lt (Daugiabučio namo savininkų bendrijai „Vyšnia – 35“ gaisro padariniams likviduoti), kitos Administracijos direktoriaus rezervo lėšos skirtos įvairiems visuomenės poreikiams tenkinti, kuriems buvo galimybė lėšas numatyti tvirtinant 2007 metų savivaldybės biudžetą. Nebuvo atsižvelgta į Biudžeto san-

daros įstatymo 25 straipsnio 2 dalies ir Savivaldybės administracijos direktoriaus rezervo sudarymo ir naudojimo taisyklių 3 punkto nuostatas.

5. Dalis asignavimų valdytojų, pažeisdami Biudžeto sandaros įstatymo 7 straipsnio 1 punktą, viršijo patvirtintas biudžeto išlaidų sąmatas (padarė daugiau faktinių išlaidų, negu buvo skirta asignavimų programų vykdymui).

Rekomendacijos

1. Užtikrinti, kad Savivaldybės biudžetinėms programoms skirtos lėšos būtų skirstomos ir naudojamos įstatymų, kitų norminių teisės aktų ir Savivaldybės tarybos nustatyta tvarka.

2. Užtikrinti, kad sudarant bei tvirtinant išlaidų sąmatas einamiesiems metams būtų numatomi reikalingi asignavimai metų pradžioje esantiems įsiskolinimams už suteiktas paslaugas, atliktus darbus ir įsigytas prekes padengti.

3. Skiriant lėšas iš Savivaldybės administracijos direktoriaus rezervo vadovautis Biudžeto sandaros įstatymo nuostatomis ir Savivaldybės administracijos direktoriaus rezervo sudarymo ir naudojimo taisyklėmis.

SKOLINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI

Pasvalio rajono savivaldybės debetinio ir kreditinio įsiskolinimo 2008 m. sausio 1 dienai atskaitos duomenimis:

- bendras Savivaldybės kreditinis įsiskolinimas – 9257,8 tūkst. Lt (iš jų 6107,5 tūkst. Lt – Savivaldybės negrąžintos paskolos). Lyginant su kreditiniu įsiskolinimu 2007 metų pradžiai, jis padidėjo 2602,6 tūkst. Lt (t.sk. paskolų – 1629,0 tūkst. Lt);

- asignavimų valdytojų biudžeto lėšų kreditinis įsiskolinimas sudarė 1589,8 tūkst. Lt arba 599 tūkst. Lt didesnis negu 2007 metų pradžioje. 62,9 proc. kreditinių skolų (1000,2 tūkst. Lt) sudarė Savivaldybės biudžetinių įstaigų įsiskolinimas tiekėjams už prekes ir paslaugas, 8 proc.- socialinės išmokos (126,4 tūkst. Lt.), 13,5 proc.- materialiojo ir nematerialiojo turto kūrimo išlaidos (214,0 tūkst. Lt);

- biudžeto lėšų kreditinės skolos, trunkančios ilgiau kaip 45 dienas, sudarė 105,7 tūkst. Lt. Per 2007 metus jos padidėjo 60,1 tūkst.Lt;

- bendras debetinis įsiskolinimas – 2532,6 tūkst. Lt arba 901,3 tūkst. Lt didesnis negu 2007 metų pradžioje;

- debetinis biudžeto įsiskolinimas – 229,0 tūkst. Lt arba 363,2 tūkst. Lt mažesnis, negu 2007 m. sausio 1 d.

Didžiausios debetinės skolos biudžetui 2008 m. sausio 1 d. liko:

Savivaldybės administracijoje – 125,8 tūkst. Lt;
 Daujėnų seniūnijoje – 18,3 tūkst. Lt;
 Saločių A. Poškos vidurinėje mokykloje – 14,7 tūkst. Lt;
 Didžiausi biudžeto lėšų kreditoriniai įsiskolinimai 2008 m. sausio 1 d. liko:
 Savivaldybės administracijoje – 381,1 tūkst. Lt, iš jų - 125,3 tūkst. Lt – socialinės paramos pašalpos;

Pasvalio Petro Vileišio gimnazijoje – 111,5 tūkst. Lt;
 Pasvalio apylinkių seniūnijoje – 98,9 tūkst. Lt;
 Pasvalio sporto mokykloje – 68,1 tūkst. Lt
 Vaškų vidurinėje mokykloje – 67,2 tūkst. Lt;
 Priešgaisrinėje tarnyboje – 66,6 tūkst. Lt;
 Pasvalio darželyje – mokykloje „Liepaitė“ - 61,4 tūkst. Lt;
 Joniškėlio apylinkių seniūnijoje – 58,9 tūkst. Lt;
 Pasvalio darželyje – mokykloje „Žilvitis“ – 53,2 tūkst. Lt;
 Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės-Bitės vidurinėje mokykloje – 52,7 tūkst. Lt;
 Lėvens pagrindinėje mokykloje – 47,0 tūkst. Lt;
 Narteikių vaikų darželyje - mokykloje „Linelis“ – 46,3 tūkst. Lt;
 Pasvalio miesto seniūnijoje – 44,3 tūkst. Lt;
 Pasvalio krašto muziejuje – 43,8 tūkst. Lt;
 Saločių seniūnijoje – 42,8 tūkst. Lt;

Savivaldybės paskolų likutis 2006 m. sausio 1 d. – 3228,3 tūkst. Lt. Visos paskolos ilgalaikės. Paskolų likutis 2007 m. sausio 1 d. – 4478,5 tūkst. Lt. Taip pat visos paskolos ilgalaikės. Per 2007 metus grąžinta 3139,2 tūkst. Lt paskolų ir pasirašyta viena nauja ilgalaikės paskolos investicinių projektų finansavimui sutartis su SEB Vilniaus banku 3000,0 tūkst. Lt sumai. Iš šios paskolos paimta 1632,3 tūkst. Lt. Be to, 2007 metais paimta iš 2006 metais AB banke „Hansabankas“ atidarytos ilgalaikės kreditinės linijos -1515,9 tūkst. Lt; pagal 2006 metais su SEB Vilniaus banku pasirašytą ilgalaikės paskolos sutartį - 1632,7 tūkst. Lt. Iš viso 2007 metais paimta 4781,0 tūkst. Lt paskolų.

Pastebėjimai:

Savivaldybės biudžeto kreditinis įsiskolinimas (neskaitant paskolų) per 2007 metus padidėjo 599 tūkst. Lt ir 2007 metų pabaigai sudarė 1589,8 tūkst. Lt.

Debetinės skolos metai iš metų auga. Bendras debetinis įsiskolinimas 2007 m. gruodžio 31 d. – 2532,6 tūkst. Lt arba 901,3 tūkst. Lt didesnis negu 2007 metų pradžioje.

Rekomendacija:

Ieškoti būdų Savivaldybės biudžeto asignavimų valdytojų debetinių ir kreditinių skolų mažinimui. Imtis teisinių veiksmų debetinių skolų išieškojimui iš ilgalaikių skolininkų.

FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS VERTINIMAS

Atliekant 2007 metų Savivaldybės biudžeto vykdymo auditą, buvo audituoti šie Savivaldybės biudžeto finansinės atskaitomybės dokumentai:

Pasvalio rajono savivaldybės biudžeto įvykdymo 2008 m. sausio 1 d. ataskaita, forma Nr. 1-sav.;

Pasvalio rajono savivaldybės biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo 2008 m. sausio 1 d. ataskaita, forma Nr. 2-sav.;

Pasvalio rajono savivaldybės skolinių įsipareigojimų ir suteiktų garantijų bei paskolų 2008 m. sausio 1 d. ataskaita, forma Nr. 3-sav.;

Pasvalio rajono savivaldybės ilgalaikių paskolų panaudojimo 2008 m. sausio 1 d. ataskaita, forma Nr. 4 sav.;

Pasvalio rajono savivaldybės debetinio ir kreditinio įsiskolinimo 2008 m. sausio 1 d. ataskaita, forma Nr. 6 metinė;

Aiškinamasis raštas.

2007 metų Pasvalio rajono savivaldybės biudžeto įvykdymo ir biudžeto sąmatos įvykdymo ataskaitos Finansų ministerijai pateiktos Finansų ministerijos nustatytais terminais. Šios ataskaitos elektroniniu paštu išsiųstos 2008 m. vasario 9 d. Savivaldybės skolinių įsipareigojimų už 2007 metus ataskaita ir 2007 metų Savivaldybės suvestinė debitorinio ir kreditorinio įsiskolinimo ataskaita Finansų ministerijai pateikta 2008 m. sausio 31 d.

Visi išvardinti dokumentai užpildyti Finansų ministro 2006 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. 1K – 048 ir 2006 m. gruodžio 20 d. įsakymu Nr. 1K- 421 patvirtintose formose, pasirašyti, duomenys pateikti tūkstančiais litų.

Asignavimų valdytojai kartu su metine atskaitomybe Finansų skyriui teikė ir Išlaidų sąmatų vykdymo 2008 m. sausio 1 d. balansus. Pagal asignavimų valdytojų pateiktus balansus suvestinis balansas Finansų skyriuje nesudarytas, nes tokia pareiga teisės aktais aiškiai nenustatyta. Suvestinis visų asignavimų valdytojų Išlaidų sąmatų vykdymo 2008 m. sausio 1 d. balansas audito metu mums nebuvo pateiktas.

SAVIVALDYBĖS TARYBAI TEIKIAMA TVIRTINTI 2007 METŲ SAVIVALDYBĖS BIUDŽETO ĮVYKDYMO ATASKAITA

Biudžeto sandaros įstatymo 36 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad Savivaldybės biudžeto įvykdymo ataskaitą tvirtina Savivaldybės taryba pagal rodiklius, nurodytus šio įstatymo 26 straipsnio 4 dalyje:

- 1) bendra pajamų suma ir jų paskirstymas pagal pajamų rūšis;
- 2) bendra asignavimų suma ir jų paskirstymas biudžetinėms įstaigoms ar savivaldybių administracijos padaliniais programoms vykdyti. Asignavimai skiriami išlaidoms, iš jų – darbo užmokesčiui ir turtui įsigyti.

Finansų skyriaus Savivaldybės tarybai teikiamą tvirtinti 2007 metų Savivaldybės biudžeto įvykdymo ataskaitą sudaro du dokumentai: Pasvalio rajono savivaldybės biudžeto įvykdymo 2008 m. sausio 1 d. ataskaita ir Pasvalio rajono savivaldybės 2007 metų išlaidos pagal asignavimų valdytojus.

Teikiama Savivaldybės tarybai tvirtinti 2007 metų Savivaldybės biudžeto įvykdymo ataskaita atspindi visus Biudžeto sandaros įstatymo 26 straipsnio 4 dalyje nurodytus rodiklius ir atitinka asignavimų valdytojų pateiktą Biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo ataskaitų duomenis. Pasvalio rajono savivaldybės 2007 metų išlaidų pagal asignavimų valdytojus ataskaitoje nurodyti ne tik tie asignavimų valdytojai, kuriems asignavimai buvo skirti Savivaldybės tarybos iš Savivaldybės biudžeto, bet ir tie, kuriems biudžeto lėšos buvo perduotos iš Savivaldybės administracijos direktoriaus rezervo.

BAIGIAMOJI DALIS

Pažymime, kad audito metu buvo geranoriškai reaguojama į pareikštas pastabas ir pasiūlymus. Dėkojame už malonų bendradarbiavimą. Tikimės, kad mūsų pastebėjimai Jums bus naudingi. Informacijos apie rekomendacijų įgyvendinimą lauksime iki 2008 m. rugsėjo 1 d.

Savivaldybės kontrolierė

Rima Juodokienė